

Zittingsdocument

B9-0169/2024

11.3.2024

ONTWERPRESOLUTIE

naar aanleiding van een verklaring van de Commissie

ingediend overeenkomstig artikel 132, lid 2, van het Reglement

over de teruggave van het Roemeense nationaal bezit dat Rusland zich illegaal heeft toegeëigend
(2024/2605(RSP))

Rovana Plumb, Dan Nica, Victor Negrescu, Mihai Tudose, Claudiu Manda, Adrian-Dragoş Benea, Carmen Avram, Maria Grapini, Corina Creţu
namens de S&D-Fractie

Resolutie van het Europees Parlement over de teruggave van het Roemeense nationaal bezit dat Rusland zich illegaal heeft toegeëigend (2024/2605(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien artikel 167 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien de preambule van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), waarin staat dat de ondertekenaars zijn “geïnspireerd door de culturele, religieuze en humanistische tradities van Europa” en ernaar verlangen “de solidariteit tussen hun volkeren te verdiepen met inachtneming van hun geschiedenis, cultuur en tradities”, en gezien artikel 3, lid 3, VEU en artikel 6 VWEU, waarin cultuur wordt genoemd als een beleidsterrein dat onder de “categorieën en gebieden van bevoegdheden van de Unie” valt, met verschillende acties die de EU kan ondernemen om “het optreden van de lidstaten te ondersteunen, te coördineren of aan te vullen”,
- gezien artikel 36 VWEU, waarin het recht van de lidstaten is vervat om hun nationaal bezit te definiëren en om de nodige maatregelen te treffen ter bescherming ervan,
- gezien het Haags Verdrag van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict,
- gezien de Overeenkomst inzake de middelen om de onrechtmatige invoer, uitvoer of eigendomsoverdracht van culturele goederen te verbieden en te verhinderen, aangenomen door de Algemene Conferentie van de Unesco tijdens haar 16e zitting op 14 november 1970,
- gezien Richtlijn 2014/60/EU van 15 mei 2014 betreffende de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat zijn gebracht, en houdende wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012¹,
- gezien de mededeling van de Commissie van 13 december 2022 over het actieplan van de EU tegen de illegale handel in cultuurgoederen (COM(2022)0800),
- gezien de kaderconventie van de Raad van Europa van 27 oktober 2005 over de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving (CETS 199),
- gezien het Verdrag van de Raad van Europa inzake misdrijven met betrekking tot cultuurgoederen (CETS 221),
- gezien de door staten erkende algemene beginselen van internationaal recht, zoals het beginsel van soevereiniteit en niet-inmenging, het beginsel van goede trouw en het beginsel van vreedzame regeling van geschillen,

¹ PB L 159 van 28.5.2014, blz. 1.

- gezien artikel 132, lid 2, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat de goudreserves van een staat een cruciaal financieel actief zijn dat de munt stabiliteit geeft en het vertrouwen in de economische kracht van de natie versterkt;
- B. overwegende dat de goudreserves van een land een unieke rol op de lange termijn spelen in financieel en economisch opzicht en een belangrijk bestanddeel vormen van de valutareserves die landen aanhouden; overwegende dat goudreserves van centrale banken tijdens financiële crises kunnen fungeren als veilig actief tijdens perioden van onrust op de markten;
- C. overwegende dat de lidstaten overeenkomstig artikel 36 VWEU het prerogatief behouden om hun nationaal bezit binnen hun rechtsgebied te definiëren en de maatregelen te nemen die nodig zijn voor de bescherming ervan;
- D. overwegende dat het EU-recht geen richtsnoeren of een algemene classificatie bevat van wat nationaal bezit is, aangezien de definiëring ervan niet onder de bevoegdheden van de EU valt; overwegende dat de term “nationaal bezit” vaak wordt gebruikt onder verschillende overkoepelende termen, zoals “cultuurgoederen” en “cultuurvoorwerpen”;
- E. overwegende dat de term “Roemeens nationaal bezit” de goudreserves van de Nationale Bank van Roemenië omvat, bestaande uit goudstaven en zeldzame munten met een numismatische en culturele waarde naast de waarde van het goud zelf, alsook voorwerpen en archiefstukken die deel uitmaken van het nationale culturele, religieuze en artistieke erfgoed van Roemenië;
- F. overwegende dat er een rechtsgrondslag is voor de teruggave van cultuurgoederen en nationaal bezit die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat van de EU zijn gebracht door schending van de geldende wetgeving of van de voorwaarden waaronder tijdelijke toestemming is verleend;
- G. overwegende dat de illegale inbeslagname van het nationale bezit van Roemenië door Rusland een inbreuk vormt op het internationaal recht en het internationaal gewoonterecht, aangezien de overdracht van goudreserves en de omvangrijke collectie archiefstukken en culturele en artistieke voorwerpen met het oog op bewaring in uitzonderlijke omstandigheden werd gedekt door een naar behoren gedocumenteerde en rechtsgeldige officiële overeenkomst met wettelijke garanties voor teruggave, waarvan de vastgelegde verplichtingen werden genegeerd;
- H. overwegende dat de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa in 2012 resolutie 1896 heeft aangenomen over het nakomen door de Russische Federatie van haar verplichtingen en toezeggingen, waarin de Russische Federatie wordt verzocht zich te blijven inspannen om de openstaande kwesties inzake de teruggave van culturele en andere eigendommen snel op te lossen door middel van rechtstreekse onderhandelingen met de betrokken landen;
- I. overwegende dat de teruggave van het Roemeense nationaal bezit dat Rusland zich heeft toegeëigend van groot belang is voor zowel het institutionele als het nationale geheugen van het land;

- J. overwegende dat Roemenië een wettelijk volledig geldige aanspraak heeft op de Roemeense goudvoorraad die in de periode 1916-1917 naar Moskou is overgebracht, alsook op de archiefstukken en culturele en religieuze voorwerpen die tussen 1916 en 1917 naar Rusland zijn overgebracht en die in 1935 en 1956 niet zijn teruggestuurd;
- K. overwegende dat de terugkeer van het Roemeense nationaal bezit een op maat gesneden Europese respons vereist;
1. wijst erop dat de illegale toe-eigening van het nationale bezit van Roemenië door Rusland een uniek internationaal geval is waarin de monetaire goudreserves van een staat, samen met de archiefstukken en culturele en religieuze voorwerpen die deel uitmaken van het Roemeense nationaal erfgoed, voor bewaring aan een andere staat zijn toevertrouwd op grond van een overeenkomst die is vastgelegd in juridisch geldige documenten die wettelijke garanties bieden voor hun teruggave, maar dat deze verplichtingen uiteindelijk werden geschonden, in strijd met het internationaal recht en het internationale gewoonterecht;
 2. wijst erop dat het nationaal bezit dat in 1916 en 1917 in Moskou in bewaring werd gegeven tijdens de moeilijke tijden van de Eerste Wereldoorlog, waarbij de regering van het Russische keizerrijk garant stond voor de veiligheid van het transport, en een veilige opslag en de teruggave van het bezit aan Roemenië waarborgde, een ongeëvenaard internationaal geval is van illegale toe-eigening van goudreserves en voorwerpen die deel uitmaken het nationaal erfgoed, en een voortdurende bron van zorg is voor de Roemeense samenleving;
 3. merkt op dat de toenmalige Roemeense regering door de Eerste Wereldoorlog gedwongen was om haar nationaal bezit toe te vertrouwen aan een geallieerde staat ter bescherming tegen vernietiging; herinnert eraan dat tijdens de oorlogstijd het grootste deel van het nationaal bezit van Roemenië, met een gedetailleerde inventarisatie van de goudreserve van de Nationale Bank van Roemenië, in tientallen treinwagons is vervoerd naar tsaristisch Rusland voor bewaring tot de vrede zou aanbreken, onder de Russische garantie van bescherming en teruggave, en dat andere staten daar getuige van waren; beklemtoont dat het nationaal bezit dat wettelijk in bewaring is gegeven 91,5 ton puur goud omvat dat behoort tot de reserve van de Roemeense Nationale Bank, koninklijke collecties juwelen en zeldzame munten, samen met onbetaalbare culturele en historische activa zoals staatsarchieven, documenten, kostbare historische manuscripten, schilderijen die deel uitmaken van het nationaal erfgoed, zeldzame boeken en collecties van tal van openbare en particuliere instellingen die meer dan vijf eeuwen Roemeense geschiedenis beslaan;
 4. benadrukt dat het Roemeense nationaal bezit, ondanks verschillende pogingen tot diplomatieke onderhandelingen in de nasleep van de Eerste Wereldoorlog, nooit volledig door Rusland is teruggegeven, zoals echter wettelijk is vastgelegd in de officiële bilaterale overeenkomst tussen de twee staten;
 5. wijst erop dat sommige van de archiefstukken en culturele en artistieke en voorwerpen die Rusland zich illegaal heeft toegeëigend, in 1935 en 1956 naar Roemenië zijn teruggestuurd; benadrukt dat tot dusver evenwel nog geen van de resterende 91,5 ton puur goud, dat deel uitmaakt van de reserve van de Roemeense Nationale Bank, is

teruggegeven;

6. geeft uiting aan zijn bezorgdheid over het feit dat ondanks de oprichting van de Roemeens-Russische Gemengde Commissie van deskundigen, die de opdracht heeft gekregen besprekingen over deze kwestie mogelijk te maken, de pogingen om via bilaterale diplomatieke kanalen tussen Roemenië en Rusland te komen tot teruggave van het Roemeense nationaal bezit, dus tot teruggave van de illegaal in beslag genomen goudreserve van de Roemeense Nationale Bank, stuiten op de Russische terughoudendheid om terug te geven wat vorige regimes onrechtmatig hebben achtergehouden in weerwil van de ondertekende restitutieprotocollen, en dat deze terughoudendheid het noodzakelijk maakt eerdere besprekingen over het verzoek om teruggave van de toegeëigende goudreserve en de niet-teruggegeven culturele en religieuze voorwerpen aan Roemenië opnieuw te bezien;
7. benadrukt dat bijzondere aandacht moet worden besteed aan het behoud van het nationaal bezit van de lidstaten, zoals bepaald in de Europese Verdragen;
8. is verheugd over de aanzienlijke inspanningen van de EU om het nationale, culturele en historische erfgoed te beschermen door wetgeving en samenwerkingsmechanismen ten uitvoer te leggen voor de teruggave van cultuurgoederen en voorwerpen van het nationaal erfgoed die op onrechtmatige wijze van het grondgebied van EU-landen zijn verwijderd, en is ingenomen met de inspanningen van de EU in de strijd tegen de handel in cultuurgoederen; wijst erop dat Richtlijn 2014/60/EU de belangrijkste pijler is van de toezegging van de EU om nationaal bezit en cultuurgoederen te beschermen, terwijl het EU-actieplan tegen de illegale handel in cultuurgoederen de bredere inzet van de EU voor de bescherming van cultureel erfgoed onderschrijft; wijst erop dat cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van de Unie zijn gebracht moeten worden teruggegeven, ongeacht of ze binnen de Unie zijn verplaatst of naar een niet-EU-land zijn overgebracht;
9. merkt op dat volgens de desbetreffende bepalingen van het VWEU de huidige EU-wetgeving van toepassing is op de teruggave van cultuurgoederen en voorwerpen van het nationaal bezit die vóór 1 januari 1993 op onrechtmatige wijze door een lidstaat zijn overgebracht naar een andere lidstaat, maar dat de repatriëring van het Roemeense nationaal bezit een bijzonder geval blijft waarvoor nog een specifieke oplossing moet worden gevonden; benadrukt dat de uitzonderlijke aard van de illegale toe-eigening van het Roemeense nationaal bezit een aantal specifieke kenmerken vertoont die een op maat gemaakt Europees antwoord vereisen om de teruggave te vergemakkelijken, om zo de reikwijdte van de EU-aanpak voor de teruggave van goederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van EU-landen zijn gebracht, uit te breiden;
10. benadrukt dat voor de teruggave van cultuurgoederen en voorwerpen van het nationaal bezit van een EU-lidstaat die onrechtmatig in handen zijn van een niet-EU-land, diepgaand diplomatiek overleg nodig is, zowel bilateraal als binnen internationale fora;
11. verzoekt de Commissie de reikwijdte van het EU-beleid inzake de bescherming van cultuurgoederen zodanig uit te breiden dat ook de teruggave van nationaal bezit dat in oorlogstijd in het kader van bilaterale overeenkomsten tussen staten is overgebracht, daaronder valt;

12. verzoekt de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden te overwegen de teruggave van het Roemeense nationale bezit op te nemen in de toekomstige bilaterale agenda voor besprekingen met Rusland zodra het einde van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne het mogelijk maakt de besprekingen over dergelijke kwesties tussen de partijen te hervatten; roept de Commissie op om samen met de Roemeense staat na te gaan of synergieën kunnen worden bereikt om gecoördineerde inspanningen voor te bereiden die ervoor kunnen zorgen dat het verdwenen nationaal bezit wordt teruggebracht naar de plaats waar het thuishoort;
13. verzoekt de Commissie na te gaan of zij als partner kan optreden voor de Roemeense vertegenwoordigers die betrokken zijn bij de Roemeens-Russische Gemengde Commissie die de opdracht heeft gekregen de teruggave van het Roemeense nationaal bezit te bespreken;
14. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de regeringen en de parlementen van de lidstaten.